Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного і європейського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
_____ Віталій СЕРЬОГІН
«__»_____ 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Право міжнародних організацій
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність:	D9 Міжнародне право
освітньо-професійна програма:	Міжнародне право
вид навчальної дисципліни:	обов'язкова
факультет:	юридичний

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

«31» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сироїд Тетяна Леонідівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри
міжнародного і європейського права Тетяна СИРОЇД

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти
«Міжнародне право»
доктор юридичних наук, професор Олександр ГАВРИЛЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Право міжнародних організацій» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-професійної) програми підготовки другого (магістерського) рівня галузі знань D Бізнес, адміністрування та право, спеціальності D 9 Міжнародне право

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування певним інструментарієм галузі Права міжнародних організацій, вивчення його сутності, принципів і джерел; приділення уваги діяльності міжнародних міждержавних організацій універсального, регіонального, субрегіонального характеру; визначення місця і ролі міжнародних недержавних організацій у сучасних міжнародних відносинах.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є: опанування певним інструментарієм галузі права міжнародних організацій; вивчення сутності, принципів та джерел права міжнародних організацій; приділення уваги діяльності міжнародних міждержавних організацій універсального, регіонального, субрегіонального характеру; аналіз «внутрішнього» права міжнародних організацій; визначення правосуб'єктності міжнародних міждержавних організацій; визначення місця і ролі міжнародних недержавних організацій у сучасних міжнародних відносинах; вміння працювати з установчими і процедурно-процесуальними актами міжнародних міжурядових організацій та актами «внутрішнього права», що регламентують діяльність органів і визначають статус співробітників міжнародних організацій; оволодіння навичками роботи в міжнародному переговорному процесі та діяльності міжнародних міжурядових і неурядових організацій, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення; вміння кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, вміння реалізовувати матеріальні й процесуальні міжнародно-правові норми в професійній діяльності; здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правові відносини за участю міжнародних міждержавних організацій універсального, регіонального, субрегіонального характеру та недержавних міжнародних організацій і міжнародно-правові акти, що визначають їх статус, положення «внутрішнього права міжнародних організацій. Програма навчальної дисципліни: поняття, предмет, джерела права міжнародних організацій, принципи діяльності, класифікація міжнародних організацій, правосуб'єктність міжнародних організацій, «внутрішнє право» міжнародних організацій, статус органів організацій та їх посадових осіб, підстави, види і форми відповідальності міжнародних організацій, статус співробітників міжнародних організацій, процедура вирішення внутрішніх спорів і дисциплінарних справ. Правова природа недержавних міжнародних організацій, підстави функціонування, мета створення, види.
Нормативна

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
28 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
78 год.	110 год.
Контрольна робота	
1	1
Форма контролю	
залік	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК 1. Здатність до критичного мислення аналізу та синтезу. ЗК 6. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК 10 Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій. СК. 1. Здатність критично осмислювати проблеми та закономірності функціонування і розвитку міжнародних відносин, визначати тенденції розвитку світової політики, оцінювати вплив глобальних політичних процесів на національні правові політичні та економічні системи. СК 5. Здатність готувати проекти національних та міжнародно-правових актів, надавати пропозиції з імплементації міжнародних стандартів національне законодавство, приведення норми вітчизняного законодавства у відповідність до норм міжнародного права. СК 7. Здатність розв'язувати проблеми міжнародного права, адаптації законодавства України до права ЄС у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми https://law.karazin.ua/resources/2025/OPP_magistri_MP_2025.pdf повинні досягти таких програмних результатів: РН 1. Виявляти, аналізувати та пропонувати шляхи вирішення різноаспектних проблем міжнародно-правового та національно-правового змісту. РН 3. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення питань професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації. РН 4. Розуміти міжнародно-правову ситуацію, прогнозувати її розвиток, фахово і критично оцінювати події та явища зі сфери міжнародних відносин та світової політики, використовуючи юридичний інструментарій. РН 8. Готувати проекти міжнародних договорів та актів національного законодавства, надавати пропозиції з усунення колізій між нормами міжнародного права, а також приведення норм національного права у відповідність до норм міжнародного права. РН 9. Імплементувати норми міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.

1.8. Пререквізити: Міжнародне публічне право, Право міжнародних договорів, Право зовнішніх зносин, Міжнародно-правове регулювання захисту персональних даних, Правове регулювання сфери юстиції і внутрішніх справ ЄС.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема № 1. Міжнародні організації: поняття, ознаки, класифікація

Історичні аспекти створення міжнародних організацій. Поняття міжнародної організації. Відмінність міжнародних організацій від інших інституційних утворень у системі міжнародних відносин. Види міжнародних організацій. Міждержавні, міжурядові міжнародні організації. Порядок створення міжнародних міждержавних організацій, правова основа функціонування. Структура міжнародних організацій. Недержавні міжнародні організації. Міжнародні інтеграційні утворення. Міжнародні конференції.

Тема № 2. Правосуб'єктність міжнародних організацій

Міжнародні міждержавні організації як суб'єкти міжнародного права. Спеціальна правосуб'єктність міжнародних організацій (зміст, методи і форми реалізації; відмінність від правосуб'єктності держава (за характером і об'ємом). Договірна (обмежена) правосуб'єктність міждержавних організацій; функціональність та інші типові риси правосуб'єктності.

Співвідношення понять «цілі, «функцій», «правосуб'єктності», «правоздатності» і «компетенції» міждержавних організацій. Співвідношення компетенції міждержавної організації й компетенції її органів. Види компетенції міждержавних організацій. Установча і домислювана компетенція. Іманентна компетенція. Компетенція міждержавної організації в галузі внутрішньої діяльності; компетенція в галузі зовнішньої діяльності.

Тема № 3. Правові акти міжнародних організацій; питання правотворчості

Види і правова природа актів міжнародних організацій. Правотворчі повноваження міжнародних організацій і загальна характеристика їх правотворчої діяльності. Безпосередня нормотворчість міждержавних організацій. Питання щодо правової кваліфікації актів Ради Безпеки ООН. Роль міждержавних міжнародних організацій у створенні міжнародно-правового звичаю.

Тема № 4. Договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій

Міжнародна організація як сторона в міжнародних договорах. Основи договірної правоздатності міжнародних організацій. Місце договорів міжнародних організацій у праві міжнародних договорів. Особливості договорів міжнародних організацій. Віденська конвенція про право міжнародних договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р. Порядок укладення і набрання чинності договорів міжнародних організацій. Дотримання, застосування і тлумачення договорів міжнародних організацій. Недійсність, припинення і призупинення дії договорів міжнародних організацій. Врегулювання спорів стосовно договорів міжнародних організацій.

Тема № 5. Внутрішнє право міжнародних організацій

Внутрішнє право міжнародних організацій. Норми «м'якого права» міжнародних організацій, юридична сила резолюцій, рекомендацій. Прийняття адміністративно-регламентаційних актів. Правила персоналу міжнародних організацій. Фінансові правила міжнародних організацій. Норми внутрішнього права, наділені якістю норм міжнародного права. Правила внутрішнього права, що розробляються структурними підрозділами, які не входять до системи міжнародного права.

Тема № 6. Органи міжнародних організацій

Органи міжнародних організацій: види принципи формування і розподіл компетенції. Правові основи функціонування внутрішньо організаційного механізму міждержавних організацій. Взаємозв'язок і взаємодія ланок внутрішньо організаційного механізму міждержавних організацій. Інституційні органи міжнародних міждержавних організацій. Спеціально уповноважені посадові особи міжнародних організацій. Експерти міжнародних організацій.

Тема № 7. Правовий статус персоналу міжнародних організацій

Поняття, функції і роль міжнародної цивільної служби. Основні принципи формування і діяльності міжнародної цивільної служби. Принцип справедливого географічного розподілу. Принцип незалежності міжнародної цивільної служби. Принцип недискримінації персоналу міжнародної цивільної служби. Органи забезпечення умов служби міжнародних цивільних службовців організацій системи ООН.

Тема № 8. Відповідальність міжнародних міждержавних організацій

Відповідальність міжнародних міждержавних організацій: підстави і особливості, механізми реалізації. Здатність міжнародних міждержавних організацій нести міжнародно-правову відповідальність. Підстави відповідальності міжнародних організацій і держав-членів. Міжнародно-протиправне діяння міжнародних організацій: загальні принципи. Порушення міжнародного зобов'язання і відповідальність міжнародної організації в зв'язку з діянням іншого суб'єкта. Суб'єкти відповідальності: організація і держави-члени (солідарна відповідальність). Види відповідальності: політична, матеріальна. Умови абсолютної (об'єктивної) відповідальності. Обставини, що виключають міжнародну протиправність. Відшкодування шкоди. Проблема кодифікації норм міжнародно-правової відповідальності міждержавних організацій. Позиція Комісії міжнародного права ООН щодо питання міжнародно-правової відповідальності. Проект «Статей про відповідальність міждержавних організацій».

Тема № 9. Організація Об'єднаних Націй в системі міжнародних інституційних утворень

Цілі і принципи діяльності ООН. Статут ООН – установчий, основоположний договір. Членство в ООН: умови і порядок прийняття; порядок призупинення членства і припинення членства. Система центральних органів ООН: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна Рада, Міжнародний Суд, Секретаріат.

Правова основа функціонування Міжнародного Суду – глава XIV Статуту ООН, Статут Суду. Компетенція, юрисдикція, судочинство. Юридична сила рішень і консультаційних висновків.

Правотворча діяльність ООН. Договірна правоздатність. Юридична сила рішень, прийнятих головними органами. «Внутрішнє» право організації.

Діяльність ООН щодо забезпечення і підтримання миру. Правові аспекти діяльності організації щодо підтримання миру і забезпечення безпеки: мирне вирішення спорів (гл. VI Статуту); дії у випадку загрози миру й агресії (гл. VII Статуту). Миротворчість. Операції ООН з підтримання миру. Підстави, порядок застосування санкцій.

Основні міжнародно-правові проблеми діяльності ООН на сучасному етапі. Питання реформування ООН.

Тема №10. Рада Європи

Цілі і мета створення Ради Європи. Правове підґрунтя функціонування. Членство в Раді Європи: умови і порядок прийняття; умови припинення членства. Система органів організації: Комітет Міністрів, Парламентська Асамблея, Конгрес місцевих і регіональних

органів влади Європи, Генеральний секретар, Секретаріат. Основні акти в сфері захисту прав людини. Конвенція щодо захисту прав і основоположних свобод 1950 р., Європейський суд з прав людини. Україна і Рада Європи.

№ 11. Організація з безпеки і співробітництва в Європі

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ): від міжнародної конференції до міжнародної міжурядової організації. Органи й інститути ОБСЄ. Саміт глав держав (урядів) держав-учасниць. Зустрічі з розгляду виконання домовленостей. Рада міністрів. Керівна рада. Постійна рада. Форум зі співробітництва у галузі безпеки. Генеральний секретар. Секретаріат. Бюро з демократичних інститутів і права людини. Верховний комісар у справах національних меншин. Представник зі свободи засобів масової інформації. Парламентська асамблея ОБСЄ. Суд з примирення і арбітражу. Україна й ОБСЄ.

Тема №12. Європейський Союз

Політичні та культурні передумови створення Європейського Союзу. Основні етапи формування Європейського Союзу. Правове підґрунтя функціонування ЄС. Членство в ЄС. Органи та інститути ЄС. Європейський Парламент. Європейська Рада. Рада Європейського Союзу. Комісія Європейського Союзу. Фінансові установи. Консультативні органи. Право ЄС. Правотворчі процедури в Європейському Союзі. Законодавчий процес. Бюджетний процес. Розмежування повноважень. Україна та ЄС: сучасне становище та перспективи розвитку.

Тема № 13. Організація Північноатлантичного договору

Цілі й мета створення НАТО**.** Правове підґрунтя функціонування. Членство в НАТО: умови і порядок прийняття; умови припинення членства. Структура НАТО: Північноатлантична Рада (ПАР), Комітет оборонного планування Група ядерного планування, Воєнний комітет, Постійний воєнний комітет, Генеральний секретар, Міжнародний секретаріат. Забезпечення колективної безпеки. Участь НАТО у миротворчості та операціях ООН з підтримання миру. Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП) – центральний форум для ведення консультацій та втілення співпраці між НАТО та країнами не членами в усьому євроатлантичному регіоні. «Партнерство заради миру» (ПЗМ). Євроатлантичний центр координації реагування на катастрофи (ЄАЦКРК) – механізм координації зусиль з подолання наслідків катастроф (природних, техногенних). Україна і НАТО.

Тема №. 14 Правові аспекти діяльності міжнародних неурядових організацій

Поняття та юридична природа міжнародної неурядової організації (МНУО). Питання правосуб'єктності МНУО в доктрині міжнародного права. Регулювання правового статусу діяльності МНУО в міжнародних актах: резолюції міждержавних організацій; роль багатосторонніх міжнародних договорів у діяльності МНУО. Статус актів МНУО. МНУО в механізмі міжнародно-правового регулювання. Внесок МНУО у створення і реалізацію норм міжнародного права: роль МНУО у виявленні прогалин у міжнародному праві, підготовка проектів резолюцій і конвенцій, участь у заходах, що проводяться міждержавними організаціями і консультативні зв'язки з ними. Система ООН і неурядові організації; механізм взаємодії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/з	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Міжнародні організації: поняття, ознаки, класифікація	9	2	2			5	11	2	2			7
Тема 2. Правосуб'єктність міжнародних організацій	7	2	0			5	11	2	2			7
Тема 3. Правові акти міжнародних організацій; питання правотворчості	6	2	0			4	7	0	0			7
Тема 4. Договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій	6	2	0			4	7	0	0			7
Тема 5. Внутрішнє право міжнародних організацій	8	2	0			6	7	0	0			7
Тема 6. Органи міжнародних організацій	10	2	2			6	7	0	0			7
Тема 7. Правовий статус персоналу міжнародних організацій	10	2	2			6	7	0	0			7
Тема 8. Відповідальність міжнародних міждержавних організацій	8	2	0			6	7	0	0			7
Тема 9. Організація Об'єднаних Націй в системі міжнародних інституційних утворень	10	2	2			6	9	2	0			7
Тема10. Рада Європи	10	2	2			6	7	0	0			7
Тема 11 Організація з безпеки і співробітництва в Європі	8	2	0			6	10	0	0			10
Тема12. Європейський Союз	10	2	2			6	10	0	0			10
Тема 13. Організація	10	2	2			6	10	0	0			10

Північноатлантичного договору												
Тема 14. Правові аспекти діяльності міжнародних неурядових організацій	8	2	0			6	10	0	0			10
Разом	120	28	14			78	120	6	4			110

4. Теми семінарських занять (денна/заочна (дистанційна) форма навчання)

№ з\п	Назва теми	Кількість годин Денна/заочна
1.	Міжнародні організації: поняття, ознаки, класифікація	2/2
2.	Правосуб'єктність міжнародних організацій.	0/2
3.	Органи міжнародних організацій.	2/0
4.	Правовий статус персоналу міжнародних організацій.	2/0
5.	Організація Об'єднаних Націй в системі міжнародних інституційних утворень	2/0
6.	Рада Європи	2/0
7.	Європейський Союз	2/0
8.	Організація Північноатлантичного договору	2/0
	Разом	14/4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин денна/заочна
1	Тема: Міжнародні організації: поняття, ознаки, класифікація *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з текстами установчих актів міжнародних міжурядових організацій (статути, процедурні акти, регламенти, положення про привілеї та імунітети МО тощо). Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	5/7
2	Тема: Правосуб'єктність міжнародних організацій *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	5/7
3	Тема: Правові акти міжнародних організацій; питання правотворчості *Завдання:* Ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	4/7
4	Тема: Договірна правоздатність міжнародних міжурядових організацій *Завдання :*ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	4/7
5	Тема: Внутрішнє право міжнародних організацій *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з текстами установчих актів міжнародних міжурядових організацій (статути, процедурні акти, регламенти, положення про привілеї та імунітети МО тощо). Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7
6	Тема: Органи міжнародних організацій *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7

7	Тема: Правовий статус персоналу міжнародних *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, ознайомитися з положення правил персоналу міжнародних міжурядових організацій, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7
8	Тема: Відповідальність міжнародних міждержавних організацій *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7
9	Тема: Організація Об'єднаних Націй *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з положеннями Статуту ООН, правовими актами, що відносяться до «внутрішнього права організації», підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7
10	Тема: Рада Європи *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з положеннями Статуту Ради Європи, правовими актами, що відносяться до «внутрішнього права організації», правовим підґрунтям і практикою діяльності Європейського суду з прав людини; підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/7
11	Тема Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з положеннями установчих актів, що визначають статут органів організації, правовими актами, що відносяться до «внутрішнього права організації», підготувати відповіді на контрольні запитання	6/10
12	Тема: Європейський Союз *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з положеннями Лісабонського договору 2009 р., правовими актами, що відносяться до «внутрішнього права організації», приділити увагу праву ЄС; підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/10
13	Тема: Організація Північноатлантичного договору *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, з положеннями Установчого договору, правовими актами, що відносяться до «внутрішнього права організації», підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/10
14	Тема: Правові аспекти діяльності міжнародних неурядових організацій *Завдання:* ознайомитися з лекційним матеріалом, підготувати відповіді на контрольні запитання, відповісти на тести.	6/10
	Разом	78/110

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни (реферати, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) визначаються навчальним планом. Індивідуальні завдання полягають у підготовці реферату за визначеною, або обраною студентом за допомогою викладача, темою та інших видів робіт, які затверджуються кафедрою. Терміни видачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються програмою навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт комплексної тематики кількома особами.

6.1.Теми рефератів

1. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС).
2. Дитячий фонд ООН.
3. Інститут відповідальності міжнародних організацій.
4. Інститут постійних представництв держав при міжнародних організаціях.
5. Історія і цілі створення ЄС.
6. Генеральна Асамблея ООН: статус, компетенція.
7. Карибське співтовариство і карибський спільний ринок (КАРІКОМ).
8. Ліга Націй.
9. Міжнародна амністія.
10. Міжнародний банк реконструкції та розвитку.
11. Міжнародний валютний фонд.
12. Міжнародні неурядові економічні організації.
13. Міжнародний суд ООН.
14. Міжнародний комітет Червоного Хреста.
15. Миротворчі місії ООН.
16. Ліга Націй.
17. Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ).
18. Регіональні організації економічної інтеграції.
19. Адміністративні союзи та міжнародні організації: зв'язок та порівняльна характеристика.
20. Недержавні міжнародні організації, порядок утворення, правова основа функціонування.
21. Парламентська Асамблея Ради Європи: правовий статус, компетенція.
22. Правова природа регіональних міжнародних організацій.
23. Правовий статус СОТ.
24. Принципи ГАТТ.
25. Статут ООН.
26. Рада Безпеки ООН.
27. Світова організація інтелектуальної власності.
28. Спеціалізовані установи ООН: правовий статус, практична діяльність.
29. Субрегіональні міжнародні організації.
30. Рада Європи: структура, компетенція, правова основа діяльності
31. Європейський Союз: структура, компетенція, правова основа діяльності.
32. Право Європейського Союзу: поняття, джерела.
33. Правовий статус Організації з безпеки та співробітництва у Європі (ОБСЄ).
34. Правовий статус Організації північноатлантичного договору (НАТО).
35. Україна і ЄС: сучасне становище та перспективи розвитку взаємовідносин.
36. Україна в міжнародних міждержавних організаціях.
37. Україна і Світова організація торгівлі.

7. Методи навчання

Метод навчання – взаємопов'язана діяльність викладача та студента, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури. Студенти

сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в межах репродуктивного (відтворюючого) мислення. Цей метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації.

Репродуктивний метод. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоюваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні завдання, програмований контроль, різні форми самоконтролю.

Метод проблемного викладу. Науково-педагогічний працівник (НПП) до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб вирішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й учасниками наукового пошуку. Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам’ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки НПП.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом НПП. Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється НПП або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп’ютерними) і навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах.

Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес розв’язання завдання).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

Метод моделювання. Моделювання ситуацій під час навчального процесу – це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об’єкти замінюються символами і взаємовідносини між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом НПП, тобто штучно.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв’язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках для семінарських занять передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попереднього навчання. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття із забезпечення дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквіуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Конкретні форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються програмою навчальної дисципліни. Результати оцінювання роботи студентів мають бути доведені до відома студентів своєчасно. Формою поточного контролю є ректорські контрольні роботи. Результати оцінювання ректорських контрольних робіт можуть зараховуватися як результати виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі заліку або семестрового екзамену з конкретної навчальної дисципліни. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр з цієї дисципліни.

Семестровий залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях. Семестровий залік не передбачає обов'язкової присутності студентів за умови виконання ними всіх видів робіт, передбачених навчальним планом за семестр.

Семестровий екзамен – форма підсумкового контролю з окремої навчальної дисципліни за семестр, що спрямована на перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу. Екзамени складають за екзаменаційними білетами, затвердженими кафедрою. Викладач в обов'язковому порядку повинен ознайомити студентів зі змістом екзаменаційних питань, зразком екзаменаційного білету на початку вивчення навчальної дисципліни.

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні екзамену з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

8.1. Питання, які виносяться на складання поточного та підсумкового контролю

1. Безпосередня нормотворчість міждержавних організацій.
2. Відповідальність міжнародних міждержавних організацій: підстави і особливості, механізми реалізації.
3. Суб'єкти відповідальності: організація і держави-члени (солідарна відповідальність).
4. Проблема кодифікації норм міжнародно-правової відповідальності міждержавних організацій.
5. Види і правова природа актів міжнародних організацій.
6. «Внутрішнє» право міжнародних організацій.
7. Джерела права міжнародних організацій.
8. Правотворчі повноваження міжнародних організацій і загальна характеристика їх правотворчої діяльності.
9. Місце договорів міжнародних організацій у праві міжнародних договорів.
10. Віденська конвенція про право міжнародних договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р. про порядок укладення і набрання чинності договорів міжнародних організацій.
11. Правила персоналу міжнародних організацій.
12. Правила внутрішнього права, що розробляються структурними підрозділами, які не входять до системи міжнародного права.
13. Діяльність ООН щодо забезпечення і підтримання миру.
14. Договірна (обмежена) правосуб'єктність міждержавних організацій.
15. Договірна основа співпраці України і ЄС.
16. Європейська комісія за демократію через право: правовий статус, юридична сила рішень.
17. «Зовнішнє» право міжнародних міжурядових організацій.
18. Інститути Європейського Союзу.
19. Класифікація (види) міжнародних організацій.
20. Комітет Міністрів Ради Європи.
21. Компетенція ОБСЄ.
22. Компетенція Європейського Союзу.
23. Компетенція міждержавної організації в галузі внутрішньої діяльності; компетенція в галузі зовнішньої діяльності.
24. Ліга Арабських Держав.
25. Міжнародні інтеграційні утворення.
26. Міжнародні міжурядові організації та міжнародні неурядові організації.
27. Міжнародні неурядові організації в механізмі міжнародно-правового регулювання.
28. Міжнародна організація як сторона в міжнародних договорах.
29. Міжнародні міждержавні організації, поняття, класифікація.
30. Операції ООН з підтримання миру.
31. Організація Американських держав.
32. Організація з безпеки і співробітництва у Європі.
33. Організація Північноатлантичного договору.
34. Органи й інститути ОБСЄ.
35. Парламентська Асамблея ради Європи.
36. Північноатлантична Рада.
37. Підстави звільнення від відповідальності МО.
38. Підстави, порядок застосування санкцій ООН.
39. Персонал міжнародних міждержавних організацій.
40. Повноваження Ради Безпеки ООН.
41. Поняття, сутність, суб'єкти права міжнародних організацій.

42. Поняття та юридична природа міжнародної неурядової організації.
43. Питання кодифікації норм міжнародно-правової відповідальності міждержавних організацій.
44. Порядок створення міжнародних міждержавних організацій, правова основа функціонування.
45. Порушення міжнародного зобов'язання і відповідальність міжнародної організації в зв'язку з діянням іншого суб'єкта.
46. Постійне представництво держав при міжнародній організації.
47. Правова природа Європейського Союзу.
48. Право Європейського Союзу.
49. Правові основи функціонування внутрішньо організаційного механізму міждержавних організацій.
50. Правова основа функціонування ОБСЕ.
51. Правова основа функціонування Міжнародного Суду ООН.
52. Правовий статус парламенту ЄС.
53. Правовий статус Генерального секретаря ООН.
54. Правосуб'єктність міжнародних міждержавних організацій.
55. Правовий статус секретаріатів міжнародних міждержавних організацій.
56. Правотворчі повноваження міжнародних організацій; загальна характеристика їх правотворчої діяльності.
57. Привілеї та імунітети міжнародних міждержавних організацій.
58. Принципи діяльності міжнародної цивільної служби.
59. Принципи формування і діяльності міжнародної цивільної служби.
60. Проект «Статей про відповідальність міждержавних організацій».
61. Рада Європи: мета створення, правове підґрунтя функціонування.
62. Регіональні міжнародні організації.
63. Система ООН і неурядові організації; механізм взаємодії.
64. Співвідношення компетенції міждержавної організації та компетенції її органів.
65. Співвідношення понять «цілі, «функцій», «правосуб'єктності», «правоздатності» і «компетенції» міждержавних організацій.
66. Співдружність Незалежних Держав.
67. Співпраця України і НАТО.
68. Спеціальна правосуб'єктність міжнародних організацій.
69. Статус недержавних міжнародних організацій.
70. Статут ООН.
71. Структура та правові основи діяльності міжнародних організацій.
72. Структура НАТО, правовий статус органів.
73. Участь НАТО в миротворчості й операціях ООН з підтримання миру.
74. Структура Європейського Союзу.
75. Субрегіональні міжнародні організації.
76. Судова система Європейського Союзу.
77. Універсальна міжнародна організація.
78. Установчі договори міжнародних організацій.
79. Цілі і принципи діяльності Європейського Союзу, джерельна база.
80. Право Європейського Союзу.
81. Функції міжнародних організацій.
82. Членство в ООН: умови і порядок прийняття; порядок призупинення членства і припинення членства.
83. Питання щодо правової кваліфікації актів Ради Безпеки ООН.
84. Міжнародні недержавні організації.

85. Регулювання правового статусу діяльності МНУО в міжнародних актах: резолюції міждержавних організацій; роль багатосторонніх міжнародних договорів у діяльності МНУО.
86. Міжнародні недержавні організації в механізмі міжнародно-правового регулювання.
87. Роль МНУО у виявленні прогалин у міжнародному праві, підготовка проектів резолюцій і конвенцій, участь у заходах, що проводяться міждержавними організаціями і консультативні зв'язки з ними.
88. Система ООН і неурядові організації; механізм взаємодії.
89. Міжнародні інтеграційні утворення.
90. Роль міждержавних міжнародних організацій у створенні міжнародно-правового звичаю.

9. Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового заліку

Денна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за залік – 40.
Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 10.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях – 40
Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Залік	Сума
Теми семінарських занять				Контрольна робота передбачена навчальним планом	Разом		
Т1	Т2	Т3-8	Загалом Т 1-Т 8				
5	5	5	40	20	60	40	100

Т1, Т2 ... – теми семінарських занять.

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за таких умов:
- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на міжнародні акти, чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за таких умов:
- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач;

з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за таких умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження;
при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за таких умов:
- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за таких умов:
- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних робіт.

Контрольні, залікові та екзаменаційні роботи виконуються у формі тестових завдань.

Кожне завдання має чотири варіанти відповідей, тільки одне яких є правильним. За кожну правильну відповідь нараховується один бал, за кожну неправильну відповідь – нуль балів.

Заочна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за залік – 40.
Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 10.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях – 40.
Контрольна робота - 20 балів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						
Теми семінарських занять			Контрольна робота передбачена навчальним планом	Разом	Залік	Сума
Т1	Т2	Загалом				
20	20	40	20	60	40	100

Т1, Т2 ... – теми семінарських занять

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

20 балів ставиться за таких умов:
- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на міжнародні акти, чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

15 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач;

з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

10 балів ставиться за таких умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження;

при чому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

3-5 балів ставиться за таких умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

0- 2 балів ставиться за таких умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт.

Контрольні, залікові та екзаменаційні роботи виконуються у формі тестових завдань.

Кожне завдання має чотири варіанти відповідей, тільки одне яких є правильним. За кожну правильну відповідь нараховується один бал, за кожну неправильну відповідь – нуль балів.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:Модель «ШІ заборонено».Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.Модель «ШІ як асистент».Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.Модель «ШІ як інструмент».Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою

виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Гавриленко О. А., Новікова Л. В., Сироїд Т. Л. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 676 с.
2. Гавриленко О. А, Сироїд Т. Л. Історія міжнародного права: стародавня доба: навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 232 с.
3. Міжнародне право: словник-довідник / С. М. Перепьолкін, Т. Л. Сироїд, Л. А. Філяніна; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Юрайт, 2014. 408 с.
4. Міжнародне публічне право: навч.-метод. посібник / Н. В. Кирилюк, А. З. Маник, С. М. Задорожна. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 268 с.
5. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
6. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / С. М. Перепьолкін, Д.О.Трескін, В. В. Філатов, Л. А. Філяніна ; за ред. С. М. Перепьолкіна. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2025. Т. 1.: Основи теорії. 250 с. http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/handle/123456789/8261
7. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / О. В. Легка та ін. ; за ред. С. М. Перепьолкіна. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2026. Т. 2.: Основні галузі. 240 с. http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/8777

8. Основи права Європейського Союзу: підручник / Л. І. Адашис, Т. М. Анакіна, С. В. Вихрист та ін. ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Вид. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 590 с.
9. Репецький В. М., Лисик В. М., Микієвич М. М. Міжнародне публічне право : підручник / під ред. В.М. Репецького. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. 437 с.
10. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право. 2020. 648 с.
11. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.
12. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовн. незалеж. оцінювання: за заг. ред. Т.Л. Сироїд. 6-те вид., перероблене і доповнене. Харків: Право. 2024. 502 с.
13. Сироїд Т. Міжнародне публічне право: навч. посібник. Київ.: Юрінком Інтер, 2025. 628 с.
14. Bradley C. A., Deeks A., Goldsmith J. L. Foreign Relations Law: Cases and Materials. Wolters Kluwer, 2020. 944 p.
15. Crawford E., Pert A., Saul, B. (Eds.). Public International Law. Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 528 p.
16. Ferro L., Angelet N., Ruys T. The Cambridge Handbook of Immunities and International Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 720 p.
17. Focarelli C. International law. Cheltenham : Elgar, 2019. 717 p.
18. Henriksen A.. International Law. Oxford : Oxford University Press, 2017. 346 p.
19. Hernández G. International law (3rd edition). Oxford : Oxford University Press, 2025. 744 p.
20. Hernández G. The law of treaties. International Law (2nd edn) / G. Hernández. Oxford: Oxford University Press, 2022. Pp. 177-209.
21. Hill J. Aust's Modern Treaty Law and Practice (4th ed.). Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 608 p.
22. Klabbers J. International Law. 4th edition. Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 350 p.
23. Kolb R. The Law of Treaties: An Introduction: Second edition. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 374 p.
24. Kolb R. Theory of international law. Oxford : Hart, 2016. 475 p.
25. Lindblom A.-K. Non-Governmental Organizations in International Law. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. xxii, 559 p.
26. 38. Malcolm N. Shaw. International Law 8th ed. Cambridge University Press, 2017. 1118 p.
27. Noortmann M. Non-state actors in international law. Oxford : Hart, 2015. 406 p.
28. Okeke C. E. Jurisdictional Immunities of States and International Organizations. New York : Oxford University Press, 2018. 296 p.
29. Pataraia D. International Law. Text, Cases and Materials (1st Edition). Abingdon; New York : Routledge, 2021. 1152 p.
30. Pert A., Saul B., Crawford E. Public International Law. Cambridge University Press, 2023. 528 p.
31. Rittberger V., Zangl B., Kruck A., Dijkstra H. International Organization. 3rd ed. London : Red Globe Press, 2019. 286 p.
32. Scharf M. P. The law of international organizations: problem and materials. 2nd ed. Durham, NC : Carolina Academic Press, 2007. xxvii, 1326 p.
33. Schermers H. G., Blokker N. M. International institutional law: unity within diversity. 5nd rev. ed. Leiden : M. Nijhoff, 2011. xxxvi, 1273 p.

Допоміжна література:

1. Дір І. Ю. Основні інституції Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2024. Т. 3. № 82. С. 207-213.

2. Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжнародного правопорядку: колект. монографія / наук. ред. В. Репецький, І .Земан, В. Гутник: Львів-Дрогобич : Коло, 2021. 420 с.

3. Реньов Є. В. Реформування Ради Безпеки ООН: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал.*2023. № 1. С. 538-541.

4. Сироїд Т.Л. Внутрішня система врегулювання спорів ООН. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Серія: Право.* Випуск 23, 2017. С. 165-172. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/9741.

5. Сироїд Т.Л. Забезпечення захисту прав співробітників ООН. *«Jurnalul juridic national: teorie si practica»***,** № 3 (25), 2017. 142-146.

6. Сироїд Т.Л. Діяльність ООН щодо надання допомоги у проведенні виборів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»* Випуск 53, Том 2. 2018 р. С. 156-159.

7. Сироїд Т.Л. Правова основа політики Європейського Союзу в галузі безпеки: від витоків до сучасності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 3. 2019. С. 54-60.

8. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О., Фомін П.В. Внутрішня система правосуддя міжнародних універсальних організацій: від витоків до сучасності // Moderní aspekty vědy: XXVI. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. P. 411-431. str. 600.

9. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О., Фомін П.В. Захист трудових прав співробітників міжнародних міжурядових організацій: теорія та практика. *Аналітично-порівняльне правознавство.* Випуск 5. 2022 р. С. 446-452.

10. Шамраєва В.М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Право»*. Вип. 29. 2020. С. 369-378.

11. Шамраєва В.М. Правові основи санкційної політики Європейського Союзу. Південноукраїнський правничій часопис № 4. 2022. С. 205-211.

12. Фомін П.В. Внутрішня система розв'язання трудових суперечок Організації Північноатлантичного договору. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 3 (31), Vol. 2. С. 232–237.

13. Кагановська Т.Є., Сироїд Т.Л. Організаційно-правовий механізм Європейського Союзу щодо забезпечення гендерної рівності. *Науковий ВІСНИК Ужгородського національного Університету*. Серія "Право". Випуск 76(2). **2023**. С. 232-239, DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.76.2.37

14. Kaganovska, T., Syroid, T.**,** Shamrayeva, V., Fomina, L., Titov, I. (2023). Modeling approaches to achieve an adequate standard of living: A study within the framework of the UN sustainable development goals. International Journal of Sustainable Development and Planning, Vol. 18, No. 11, pp. 3665-3671

15. Сироїд Т. Л. Роль Європейської агенції з прикордонної та берегової охорони у боротьбі з транскордонною злочинністю. *Форум Права*. 2023. Вип. 75(2). С. 168–177. DOI: http://doi.org/10.5281/zenodo.10041190

16. Сироїд Т. Л. Роль Європейського Союзу в забезпеченні інтегрованого управління кордонами. *Форум Права*. 2023. Вип. 76(3). С. 120–129. DOI: http://doi.org/10.5281/zenodo.10041194

17. Сироїд Т. Л. Інституційний механізм Європейського Союзу у сфері боротьби з нелегальною міграцією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 641-645. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/154 http://www.lsej.org.ua/10_2023/154.pdf

18. Фомін П.В. Вирішення трудових суперечок у межах африканських міжнародних організацій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2024. Вип. № 83, Ч. 3. С. 405-409.

19. Bartels L., Paddeu F. Exceptions in international law. Oxford : Oxford University Press, 2020. 416 p.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії. URL: https://asean.org/.
2. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: http://europa.eu/.
4. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол). URL: https://www.europol.europa.eu/.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: http://www.imf.org/external/index.htm.
6. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду. URL: http://www.icc-cpi.int.
7. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй. URL: https://www.icj-cij.org/.
8. Офіційний сайт Міжнародного Трибуналу з морського права. URL: http://www.itlos.org/.
9. Офіційний сайт Міжнародної морської організації. URL: https://www.imo.org/en.
10. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. URL: http://www.interpol.int/.
11. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу. URL: https://www.nato.int/
12. Офіційний сайт Організації американських держав. URL: http://www.oas.org/en/
13. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі. URL: http://www.osce.org/.
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: https://news.un.org/en/
15. Офіційний сайт Ради Європи. URL: https://www.coe.int/web/portal/home
16. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: http://www.wto.org/.
17. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН. URL: http://www.unicef.org/.
18. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста. URL: http://www.icrc.org/eng/.